

КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ НАПРУЖЕНОГО СТАНУ ЗЕРНИСТОГО ЗАВАНТАЖЕННЯ КАМЕРИ МАШИНИ БАРАБАННОГО ТИПУ НА ПОЧАТКУ ДЕФОРМУВАННЯ

*Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне*

Розглянуто задачу визначення напруженого стану внутрішньокамерного завантаження барабанної машини на початку деформування. В пружній постановці отримано візуальні та функціональні параметри картин полів тиску. Встановлено явище виникнення зон із мінімальним та максимальним значенням тиску середовища.

Для реалізації різноманітних технологічних процесів застосовуються машини барабанного типу що оброблюють зерністі матеріали. Встановлення раціональних параметрів роботи забезпечує їх технологічність.

Спроби визначення напружено-деформованого стану завантаження було зроблено у [1,2]. Проте отримані результати суттєво розбігаються з експериментальними даними. Натомість для розв'язання задачі доцільно застосовувати комп'ютерне моделювання.

За мету роботи було поставлено візуалізація параметрів напруженого стану внутрішньокамерного завантаження на початку деформування.

Визначення напруженого стану в середовищі на початку деформації сегмента шукається в пружній постановці задачі [3,4] із використанням граничних і початкових умов, характерних для даної задачі. Рівняння застосованої двовимірної пружної моделі деформації завантаження мають вигляд

$$\frac{\partial \sigma_x}{\partial x} + \frac{\partial \tau_{xy}}{\partial y} + F_x = 0; \quad \frac{\partial \tau_{yx}}{\partial x} + \frac{\partial \sigma_y}{\partial y} + F_y = 0; \quad (1)$$

$$F_{xv} = \sigma_x \cos(n_v \wedge x) + \tau_{xy} \cos(n_v \wedge y); \quad F_{yv} = \tau_{yx} \cos(n_v \wedge x) + \sigma_y \cos(n_v \wedge y); \quad (2)$$

$$\varepsilon_x = \frac{\partial \Delta x}{\partial x}; \quad \varepsilon_y = \frac{\partial \Delta y}{\partial y}; \quad \gamma_{xy} = \frac{\partial \Delta x}{\partial y} + \frac{\partial \Delta y}{\partial x}; \quad (3)$$

$$\frac{\partial^2 \varepsilon_x}{\partial y^2} + \frac{\partial^2 \varepsilon_y}{\partial x^2} = \frac{\partial^2 \gamma_{xy}}{\partial x \partial y}; \quad (4)$$

$$\varepsilon_x = \frac{1-\nu^2}{E} \left(\sigma_x - \frac{\nu}{1-\nu} \sigma_y \right); \quad \varepsilon_y = \frac{1-\nu^2}{E} \left(\sigma_y - \frac{\nu}{1-\nu} \sigma_x \right); \quad \gamma_{xy} = \frac{2(1+\nu)}{E} \tau_{xy}; \quad (5)$$

де σ_x , σ_y та $\tau_{xy}=\tau_{yx}$ – три компоненти тензора напружень; F_x та F_y – проекції масових сил; x та y – координати; F_{xv} та F_{yv} – компоненти інтенсивності поверхневого навантаження; $\cos(n_v \wedge x)$ та $\cos(n_v \wedge y)$ – напрямні косинуси; n_v – зовнішня нормаль до похилої поверхні; Δx та Δy – проекції переміщень на координатні осі; ε_x та ε_y – лінійні деформації по напрямкам координат-

них осей x та y ; γ_{xy} – кутова деформація в координатній площині Oxy ; E – модуль пружності завантаження; ν – коефіцієнт Пуассона завантаження.

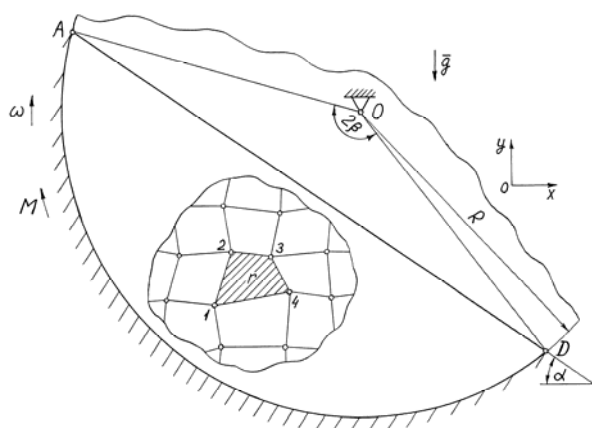
Система (1)-(5) містить такі основні рівняння пружної деформації: диференціальні рівняння рівноваги (1), умови рівноваги на поверхні тіла (напруження на похилій грані) (2), диференціальні залежності між деформаціями та переміщеннями (3), рівняння нерозривності (4), закон Гука (5).

З метою дослідження фізичних явищ процесу деформування завантаження було розроблено комп'ютерну модель з відповідними фізико-механічними властивостями [5].

Масив, що моделює завантаження, було розбито розрахунковою сіткою на чотирикутні комірки (рис. 1). Було складено алгоритм розрахунку напружено-деформованого стану завантаження методом скінчених елементів. Функціонал повної потенціальної енергії для плоского напруженого стану у загальному випадку має вигляд

$$\Pi = \frac{1}{2} \int_{\Omega} (\sigma_x \varepsilon_x + \sigma_y \varepsilon_y + \tau_{xy} \gamma_{xy}) d\Omega - \int_L (p_x u + p_y v) dL,$$

де p_x, p_y – компоненти вектора зовнішнього навантаження по напрямку осей x та y відповідно; u, v – переміщення; $d\Omega$ та dL – нескінченно малі елементи двовимірної області та контуру.

Рис. 1. Розрахункова схема застосування методу скінчених елементів.

Функціонал повної потенціальної енергії розрахункової області у компактній формі

$$\Pi = \frac{1}{2} \int_{\Omega} \{\varepsilon\}_r \{\sigma\} d\Omega - \int_L \{p\}_r \{q\} dL.$$

Основні співвідношення плоского напруженого стану у комплексній формі в матричних символах

$$\{\sigma\} = [E]\{\varepsilon\}, \quad \{\varepsilon\} = [D]\{q\},$$

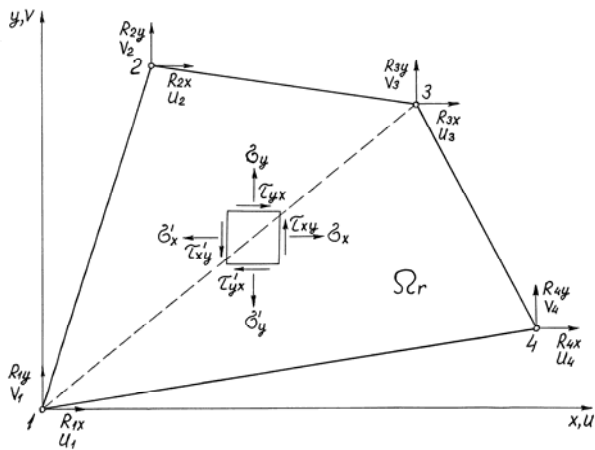
де $[E]$ – матриця пружності, $[D]$ – матриця диференціювання.

Основні співвідношення у матричному вигляді

$$\{\sigma\} = \begin{Bmatrix} \sigma_x \\ \sigma_y \\ \tau_{xy} \end{Bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{E}{1-\nu^2} & \frac{\nu E}{1-\nu^2} & 0 \\ \frac{\nu E}{1-\nu^2} & \frac{E}{1-\nu^2} & 0 \\ 0 & 0 & \frac{E}{2(1+\nu)} \end{bmatrix} \begin{Bmatrix} \varepsilon_x \\ \varepsilon_y \\ \gamma_{xy} \end{Bmatrix}, \quad \{\varepsilon\} = \begin{Bmatrix} \varepsilon_x \\ \varepsilon_y \\ \gamma_{xy} \end{Bmatrix} = \begin{bmatrix} \frac{\partial}{\partial x} & 0 \\ 0 & \frac{\partial}{\partial y} \\ \frac{\partial}{\partial y} & \frac{\partial}{\partial x} \end{bmatrix} \begin{Bmatrix} u \\ v \end{Bmatrix}.$$

Компоненти векторів переміщень, зовнішнього навантаження, напружень та деформацій для плоскої задачі теорії пружності набувають вигляду

$$\{q\} = \begin{Bmatrix} u \\ v \end{Bmatrix}, \quad \{p\} = \begin{Bmatrix} p_x \\ p_y \end{Bmatrix}, \quad \{\sigma\} = \begin{Bmatrix} \sigma_x \\ \sigma_y \\ \tau_{xy} \end{Bmatrix}, \quad \{\varepsilon\} = \begin{Bmatrix} \varepsilon_x \\ \varepsilon_y \\ \gamma_{xy} \end{Bmatrix}.$$

Рис. 2. Схема чотирикутного скінченного елемента r :
 $R_{1x}, R_{1y}, R_{2x}, R_{2y}, R_{3x}, R_{3y}, R_{4x}, R_{4y}$ – проєкції вузлових реакцій;
 $u_1, v_1, u_2, v_2, u_3, v_3, u_4, v_4$ – проєкції вузлових переміщень.

Вектор напружень

$$\{\sigma\} = [E]\{\varepsilon\} = [E][D]\{q(x, y)\},$$

де $\{q(x, y)\}$ – вектор апроксимуючих функцій, що складається з компонентів – $u(x, y)$ та $v(x, y)$.

Вектори напружень в областях трикутних складових скінченного елемента (рис. 3)

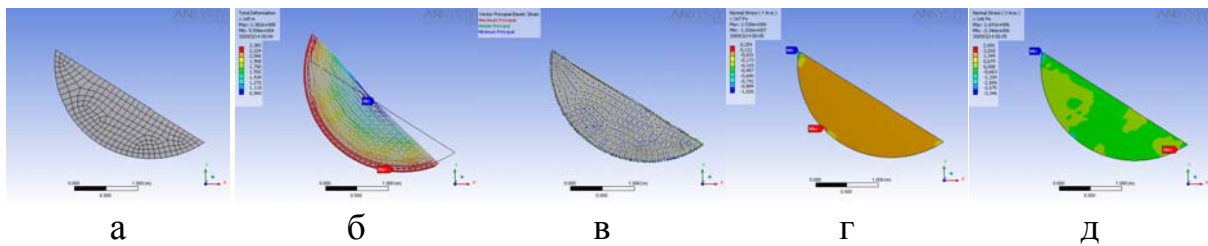
$$\begin{Bmatrix} \sigma_x \\ \sigma_y \\ \tau_{xy} \end{Bmatrix} = \frac{E}{(1-\nu^2)\Delta} \begin{bmatrix} (y_2 - y_3) & \nu(x_3 - x_2) & (y_3 - y_1) \\ \nu(y_2 - y_3) & (x_3 - x_2) & \nu(y_3 - y_1) \\ \frac{1-\nu}{2}(x_3 - x_2) & -\frac{1-\nu}{2}(y_3 - y_2) & -\frac{1-\nu}{2}(x_3 - x_1) \end{bmatrix}$$

$$\begin{aligned}
& \left. \begin{array}{ccc}
\nu(x_1 - x_3) & (y_1 - y_2) & \nu(x_2 - x_1) \\
(x_1 - x_3) & \nu(y_1 - y_2) & (x_2 - x_3) \\
\frac{1-\nu}{2}(y_3 - y_1) & \frac{1-\nu}{2}(x_2 - x_1) & -\frac{1-\nu}{2}(y_2 - y_1)
\end{array} \right] \left\{ \begin{array}{c} u_1 \\ v_1 \\ u_2 \\ v_2 \\ u_3 \\ v_3 \end{array} \right\}, \\
\left\{ \begin{array}{c} \sigma_x \\ \sigma_y \\ \tau_{xy} \end{array} \right\} &= \frac{E}{(1-\nu^2)\Delta} \left[\begin{array}{ccc}
(y_3 - y_4) & \nu(x_4 - x_3) & (y_4 - y_1) \\
\nu(y_3 - y_4) & (x_4 - x_3) & \nu(y_4 - y_1) \\
\frac{1-\nu}{2}(x_4 - x_3) & -\frac{1-\nu}{2}(y_4 - y_3) & -\frac{1-\nu}{2}(x_4 - x_1)
\end{array} \right. \\
& \left. \left. \begin{array}{ccc}
\nu(x_1 - x_4) & (y_1 - y_3) & \nu(x_3 - x_1) \\
(x_1 - x_4) & \nu(y_1 - y_3) & (x_3 - x_4) \\
\frac{1-\nu}{2}(y_4 - y_1) & \frac{1-\nu}{2}(x_3 - x_1) & -\frac{1-\nu}{2}(y_3 - y_1)
\end{array} \right] \left\{ \begin{array}{c} u_1 \\ v_1 \\ u_3 \\ v_3 \\ u_4 \\ v_4 \end{array} \right\},
\end{aligned}$$

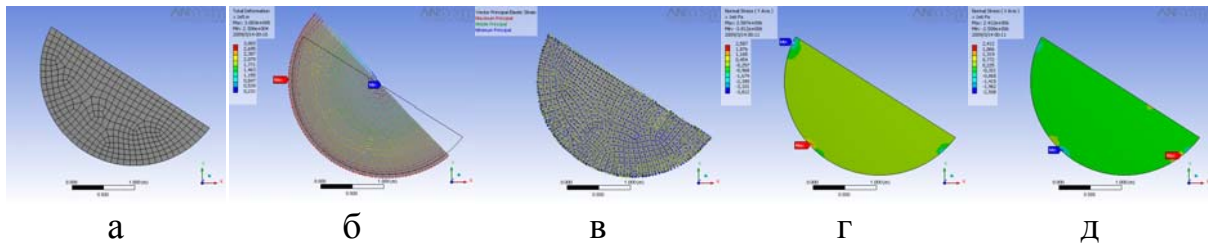
де Δ – подвійна площа відповідного трикутника.

Було виконано розрахунок напружено-деформованого стану середовища завантаження методом скінчених елементів. На рис. 3 та 4 зображено результати розрахунку [6] для двох картин руху із відносною швидкістю обертання ψ_ω , середнім відносним розміром d елементів в камері діаметром D – $d/D=0,01$. Перша картина відповідає стану відносного спокою завантаження для мінімального, а друга – для максимального ступеня заповнення камери κ . Як вихідні параметри було прийнято $E=2 \cdot 10^5$ МПа, $\nu=0,5$ та об’ємна густина $\rho=4600$ кг/м³, для перерізу камери – $R=1,5$ м.

Аналіз отриманих полів напружено-деформованого стану дозволив підтвердити гіпотезу про існування зони поблизу точки А (рис. 1), в якій за певних умов може відбуватись відокремлення елементів від поверхні камери та наступне зсування або вільний політ під дією гравітаційних складових сил. Це спричинюється мінімальним значенням напруження в такій зоні. Максимальне значення напруження в центральній частині опорної поверхні камери спричинює в цій зоні роздавлюючу дію на оброблюване середовище, що підтверджується нашими експериментами.

**Рис. 3. Результати розрахунку при $\psi_{\omega} \rightarrow 0$, $\kappa=0,25$ та $d/D=0,01$:
 а – розрахункова сітка, б – поле переміщення,
 в – поле векторів головних напружень, г – поле тиску по вертикальній осі,
 д – поле тиску по горизонтальній осі.**

**Рис. 4. Результати розрахунку при $\psi_{\omega} \rightarrow 0$, $\kappa=0,45$ та $d/D=0,01$
 (позначення за рис. 3).**

Таким чином, встановлено явище існування зони завантаження у верхній частині камери із мінімальним тиском, в якій елементи відокремлюються від поверхні камери, та зони в центральній частині камери із максимальним тиском, де на середовище діє роздавлювання. Зі зростанням деформації внаслідок миттєвого оборотного руйнування жорсткої структури середовища після подолання початкового граничного напруження зсуву в зоні поблизу точки А, коли малі пружні деформації трансформуються у кінцеві непружні, застосована модель стає непридатною.

Перспективним видається подальше дослідження впливу встановленого ефекту на реалізацію технологічних процесів барабанних машин.

Література

1. Микенина О.А. Упруго-пластическое деформирование сыпучего материала во вращающейся емкости: дис... канд. физ.-мат. наук: 01.02.04 / Микенина Ольга Александровна. – Новосибирск, 2005. – 126 с.
2. Сланевский А.В. Основы механики сыпучей среды во вращающихся печах и мельницах: дис... д-ра техн. наук: 05.17.08 / Сланевский Анатолий Васильевич. – СПб, 1997. – 294 с.
3. Лурье А.И. Теория упругости / А.И. Лурье. – М.: Наука, 1970. – 939 с.
4. Тимошенко С.П. Теория упругости / С.П. Тимошенко, Дж. Гудьер. – М.: Наука, 1975. – 575 с.
5. ANSYS: [Electronic Resource]. – Mode of access: <http://www.ansys.com/>.

6. Напружено-деформований стан будівельних матеріалів в технологічних процесах виробництв / Сівко В.Й., Поляченко В.А., Кузьмінець М.П., Сівко Є.В., Науменко Ю.В. – К.: НТУ, 2010. – 352 с.

КОМПЬЮТЕРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ НАПРЯЖЕННОГО СОСТОЯНИЯ ЗЕРНИСТОЙ ЗАГРУЗКИ КАМЕРЫ МАШИНЫ БАРАБАННОГО ТИПА В НАЧАЛЕ ДЕФОРМИРОВАНИЯ

Ю.В. Науменко

Рассмотрена задача определения напряженного состояния внутрикамерной загрузки барабанной машины в начале деформирования. В упругой постановке получены визуальные и функциональные параметры картин полей давления. Установлено явление возникновения зон с минимальным и максимальным значением давления среды.

THE DRUM TYPE MACHINE CHAMBER GRANULAR FILLING STRESS BEHAVIOR, AT THE BEGINNING OF A STRAIN, COMPUTER SIMULATION

Yu. Naumenko

The problem of drum machine intrachamber filling stress behavior, at the beginning of a strain, calculation is considered. The pressure field patterns visual and functional conditions, in elastic definition of a problem, were computed. The phenomenon of minimum and maximum pressure value medium zones initiation is established.